Ista neskupnost vlada tudi med nami glede stališča, ki ga zavzemamo do političnih strank. Ni to danes naloga in naš namen reševati!

Eno poudarjamo, mi stopamo preko „mladih“ in „starih“ na dnevni red in se točno zavedamo, da nas le sedanja pot, pot osamosvojitve in samouprave, vodi do pravih smotrov. Mi se zavedamo, da so nam stanovske zadeve tako velike in važne, da moramo njim žrtvovati v prvi vrsti svoje moči in šele kar nam preostaja, posvečati po previdnosti strankam. Mi se zavedamo, da se moramo okrepiti sami. da bomo tedaj dovolj močni, ko se naše ljudstvo preporodi in oživi, da bomo tedaj posvečali tudi temu svoje moči. In kdor podpira danes naša stremljenja pri naši osamosvojitvi, ta bo pozneje zmagoval z nami!

Rekli smo, da je sedanja doba za učiteljstvo doba stanovske osamosvojitve in okrepetve — sebe in organizacije — ki bo tedaj, ko se ljudstvo zaradi sedanjega gibanja zbudi in preporodi, lahko uspešno med ljudstvom delovala in nastopala. Da je pa sedanja doba klerikalnega absolutizma in terorizma ključ v dobo boljše bodočnosti učiteljstva, to je pa tako gotovo, kakor gotovo si koplje klerikalizem lastni grob s tem, da giblje najširše mase ljudstva in jih — probuja.

Treba je to gibanja in probujanje kolikor mogoče najbolj pospešiti in nam torej pričeti samim tudi s podrobnim delom med ljudstvom, ne oziraje se na politiške stranke, in le taka politika bo naša prava stanovska in narodna politika. Naj nam ne bo smoter, osigurati si dobre pozicije pri vodstvu političnih strank. temveč dobro pozicijo pri masi. Današnje stremljenje nam je pa jasno pokazalo neuspehe, ki jih imamo pripisovati deloma tudi samem sebi, ker smo bolj skrbeli za politiške stranke nego zase. Bližji so nam bili strankarski smotri, nego naša osamosvojitev in samoobramba stanu na znotraj in prosvetno delo in pridobivanje pozicij **za stan** pri ljudstvu na zunaj!

Naš denarni zavod

Geslo: Kar plodonosno naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani

registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do konca septembra **K 254 280·41.**

Naznanilo. Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v poštnih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Uradne ure: Vsak četrtek od ½2.—½3. popoldne in vsako soboto od 6.—7. zvečer.

Redek jubilej.

Iz učiteljskih krogov nam poročajo, da so praznovali 10. dne meseca oktobra t. l. v prijazni Višnji Gori na Dolenjskem velepomembno slavnost, t. j. 50 letnico učiteljevanja našega vrlega tovariša Janka Škerbinca. In velepomembna slavnost se je izvršila prekrasno. Kdor se je te udeležil, mora pripoznati, da je bila pomembna za jubilanta in tudi za vse slovensko učiteljstvo; zakaj take in podobne slavnosti so momenti, ob katerih dozna tudi duša preprostega ljudstva, da je učiteljstvo v celoti in tudi v posameznosti velevažen faktor. Da se je ljudstvo tega zavedalo, je značila obilna udeležba. Največ zaslug za prekrasno izvršitev velepomembne slavnosti sta si pridobila krajni šolski svet v Višnji gori in pa ljubeznivo domače učiteljstvo.

Pa oglejmo si slavnost podrobneje. Vihrajoče zastave so jo oznanjale domačinom in tujcem. Bobneči streli so vabili ljudstvo skupaj. Okolo devete ure dopoldne se je začel premikati slavnostni izprevod od šole proti farni cerkvi. Zvonovi so peli praznično, in bobneči streli so slovesno gromeli. Ob 9·5 je bila maša, ki jo je daroval g. župnik Tekster. Mogočno so pele orglje, milo zvenele gosli in lepo je bilo petje. Med petjem se je odlikovala sosebno tov. gdč. Dolinarjeva. Pozabiti pa ne smemo tudi Drmela in Tomca, ki sta izvabljala orglam in goslim tako čarovne glasove. Nad vse ginljivo pa je bilo gledati jubilanta v družbi njegove ljubeznive soproge. Kdo bi uganil misli, ki so jima plale v duši! Po končani maši se je vrnil slavnostni izprevod zopet v šolo. Tu se je začel oficialni del vse slavnosti. Okusno je bila okrašena šolska soba. Šolski oder pa je bil izpremenjen v čaroben vrtiček, v katerem je zavzel prostor jubilant. Prvi je sedaj nagovoril jubilanta g. Omahen in mu izročil lepe darove krajnega šolskega sveta Višnje Gore: sliko v spomin na mlada leta, palico v spomin na pot življenja. Slavnostni govor je govoril g. župnik Tekster. V imenu domačega učiteljstva je govorila gdč. Dolinarjeva. Tem govorom so sledile čestitke otrok. Te so očarale jubilanta in navzoče goste, in rosno je bilo mnogotero oko. Lepi so bili tudi ostali darovi, ki jih je prejel jubilant med različnimi nagovori. Jubilantu smo čitali z obraza, da take slovesnosti ni pričakoval. To je tudi zatrjeval med zahvalnim odgovorom jubilant sam. V svoji skromnosti je celo del, da je storil samo svojo dolžnost. Mi pa smo mnenja, da je 50 let učiteljevanja vredno toliko, da bi se na ta redki dogodek spomnil lahko še kdo drugi.

Po dokončani oficialni slavnosti so se napotili gostje v gostilno Ane Kraljeve, ki je postregla gostom res prav dobro. Ob rujnem vincu so se razvozljali jeziki, in govor se je vršil za govorom. V imenu krajnega šolskega sveta Višnje Gore je govoril g. Perko, v imenu ljudstva g. Škufca, v imenu uradništva gg. sodnik in notar, v imenu učiteljstva tov. Polak. Lepo število čestitk je dobil jubilant tudi poštnim potom, t. j. 16 brzojavk in 54 pisem. Med čestilci so bili tudi odlični gospodje, kakor c. kr. okrajni glavar g. Viktor Parma, ki je s svojo udeležbo popoldne pokazal, da ve ceniti zasluge učiteljstva, in navzoči učitelji smo mu bili hvaležni od srca; c. kr. deželni šolski nadzornik Fr. Levec, c. kr. okr. šolski nadzornik Lj. Stiasny, p. opat iz Zatičine, p. prijor iz Zatičine, dr. Lesar, poslanec Mandelj itd. itd. To je lep znak, da vedo tudi odlične osebe ceniti učiteljevo delo tekom 50tih let In dobro je to delo jubilantu in tudi navzočemu učiteljstvu. Zdelo se je nam, da je z jubilantom počeščeno vse slovensko učiteljstvo. Po dokončanih govorih se je razvila krasna in ne prisiljena zabava. Čula se je tudi marsikaka pesem. Izmed vsega pa je ugajal še posebno životopis jubilantov, ki ga je podal v vezani besedi g. notar. In tako je minul čas skoro bliskovito. Temna noč je legla že nad Višnjo Goro, ko smo se razšli in želeli jubilantu: „Ostani zdrav in krepak do najskrajnejših mej človeškega življenja!“

Opomba uredništva: Tovarišu jubilantu čestitamo tudi mi! Na mnoga leta!

Boj za kruh.

O računskem sklepu kranjskega učiteljskega pokojninskega in normalnošolskega zaklada je poročal v seji deželnega zbora kranjskega dne 19. t. m. poslanec grof Margheri ter predlagal, naj se ti računski sklepi odobre.

Dež. glavar: Poslanec dr. Triller se je oglasil za besedo,

Dr. Triller: Sicer ni navada, da bi pri ručunskih sklepih stranke precizirale svoje stališče. Ker pa vkljub intenzivnemu delu finančnega odseka ni pričakovati, da bi skoro prišel v razpravo, smatram za potrebno, da se oglasim k besedi.

Govoril bom tu v imenu narodno-napredne stranke o obupnem gmotnem položaju našega učiteljstva. Zdi se mi, da bo narodno-napredna stranka v tem vprašanju igrala vlogo svoječasnega državnega poslanca dr. Rosnerja, ki je 33 let neprestano v državnem zboru zahteval odpravo loterije.

Vsak objektivno sodeč človek mora priznati, da so naši učitelji tako slabo plačani, kakor nikjer drugje. Res so deželne finance v slabem stanju, vendar pa to ne sme biti izgovor, da se pošteno ne plača tistih, ki delajo in ki vzgojujejo najdražji zaklad našega naroda — našo mladino. Tudi drugod niso deželne finance sijajne, vendar so povsod že povišali plače učiteljem, V Istri so jim zvišali prejemke, da, celo v Tirolski, ki ni ravno na glasu kot učiteljstvu naklonjena dežela. Naglašalo se je v časopisih že opetovano, da se našim učiteljem plače ne bodo prej poboljšale, dokler ne bodo leti uklonili tilnika ter prestopili v „ljudski tabor“. Gospoda, ali se ne zavedate, da je tako postopanje nemoralno? (Dr. Pegan: Kdo je kaj takega trdil?) Vsi vaši listi so pisali v tem smislu in še pišejo. Tako postopanje vzgojuje učiteljstvo direktno k neznačajnosti. Ako zahtevate, da mora učiteljstvo prej prestopiti v vaš tabor, potem mu izboljšate njega gmotni položaj, kdo vam pa garantira, da bodo učitelji, po regulaciji njihovih plač tudi še ostali vaši pristaši? Ali ni mogoče, da bodo potem prav tako izpremenili svojo politično barvo, kakor to sedaj vi od njih terjate? Uvaževaje vse to, ne morem si kaj, da bi ne naglašal, da se mi zdi stališče, ki ga zavzema večina nasproti regulaciji učiteljskih plač, naravnost nesmiselno. Stari pregovor pravi: „Dominus vobiscum“ še ni nikoli kruha stradal, „Et cum spiritu tuo“ pa že večkrat. Zato vas pozivam storite svojo dolžnost in dajte učiteljstvu to, kar mu gre. Stavim to-le resolucijo:

Deželni zbor smatra primerno regulacijo službenih prejemkov učiteljskega osobja na ljudskih šolah za neodložno ter naroča deželnemu odboru, da že v 1. seji prihodnjega zasedanja predloži deželnemu zboru svoje tozadevne nasvete. (Ploskanje in dobro-klici med naprednimi poslanci.)

Dr. Lampe: Jaz sem proti resoluciji; učiteljske plače se naj regulirajo, ko se urede deželne finance.

Računska sklepa sta bila sprejeta, resolucija poslanca dr. Trillerja pa je bila odklonjena z glasovi klerikalcev. Proti sta seveda glasovala tudi učitelja Jaklič in Ravnikar. Za resolucijo so glasovali naprednjaki in veleposestniki.

To je suha, žalostna resnica. Tako je gmotno vprašanje kranjskega učiteljstva po zaslugi S. L. S. zopet ostalo nerešeno. Žalostna nam majka.

Iz naše organizacije.

Goriško.

Goriško učitelj. društvo zboruje dne 3. novembra t. l. v Gorici v „Trgovskem domu“ ob 10. uri predp. Dnevni red:

1. Zapisnik zadnjega zborovanja.
2. „Kmetijski nadaljevalni tečaj z ozirom na metodiko kmetijstva“, predava tov. Jak. Rojic.
3. „Gospodinjski nadaljevalni tečaj z ozirom na metodiko gospodinjstva“, predava tov. Terezija Pipanova.
4. Raznoterosti.

K mnogobrojni udeležbi vljudno vabi

Odbor.

Književnost in umetnost.

Družba sv. Mohorja. Družba sv. Mohorja v Celovcu šteje letos 85.789 udov, t. j. 275 več, kakor l. 1909 Vsi ti prejmejo letos naslednji književni dar:

1. „Slovenske legende“.
2. „Sveta spoved“, molitvenik
3. „Zgodovina slovenskega naroda“, I. zvezek.
4. „Drobne povesti“.
5. „Slovenske Večernice“, 64. zvezek.
6. Koledar za leto 1911.

V zameno ali v doplačilo — kakor si je kdo pri vpisovanju želel — se še doda:

7. „Zgodbe sv. pisma“, 16. zvezek.
8. „Trije rodovi“. Povest.

Z razpošiljatvijo smo pričeli ravnokar. Potrudili se bomo, da častiti udje dobijo knjige najprej ko mogoče. — Red za letošnjo razpošiljatev je sledeči:

1. Amerika, Afrika, Azija.
2. Krška škofija.
3. Razni kraji.
4. Goriška nadškofija.
5. Tržaško-koprska škofija.
6. Lavantinska škofija.
7. Ljubljanska škofija.

Cenjene gospode poverjenike, katerim se knjige pošiljajo, nujno prosimo, naj takoj, ko dobijo „avizo“, pošljejo po nje na železniško postajo, da ne bode sitnih reklamacij, ki povzročujejo le stroške. — Stroške, katere so imeli gg. poverjeniki za odposlatev denarja in prejem knjig, morajo jim posamezni udje povrniti.

One gospode poverjenike, ki dobivajo svoje knjige neposredno v družbini tiskarni, prosimo, naj čimprej pošljejo po nje, da nam zavoji ne zastavljaljajo prepotrebnega prostora.

Odbor.

Obrambni vestnik.

* **Popravek.** V članku „V obrambo“ v zadnji številki se je vrinila neljuba pomota. Zadnji stavek drugega odstavka se mora pravilno glasiti: „... ker mi je bil akt prekasno vročen“. Izpustiti je toraj besedo „namenoma“.

Kranjske vesti.

—r— **Službi, oddani že pred sejo dež. šol. sveta.** Službo voditelja na Viču dobi Jernej Ravnikar, ono v Spodnji Šiški pa Bregar iz Zgornje Šiške. Tako je sklenjeno že pred sejo deželnega šolskega sveta. Saj res, čemu pa so seje še potrebne, če se oddajajo službe kar pod roko!?

—r— **Kako je Ravnikar dobil službo na Viču.** Klerikalni poslanci bi morali postaviti za deželnega odbornika namesto Jarca sedanjega njegovega namestnika Ravnikarja. Ker pa vkljub temu, da je Ravnikar protestiral proti temu, da bi bil nezmožen za ta posel, ni dr. Šusteršič hotel pripoznati njemu sposobnosti, so napravili kupčijo — „pet krav za groš“ — Ravnikarju službo na Viču.

—r— **Vedno so trobili,** da je Ravnikar po zaslugi klerikalne stranke zastopnik učiteljstva v deželnem zboru, zdaj smo pa zvedeli, da je s službo na Viču že vse preračunjeno, kako so iznebe klerikalci Ravnikarja — kot poslanca. Dobri prijatelji!

—r— **Službe na Jelšci, Viču, v Šiški itd.** so že oddane, kakor smo zvedeli od najkompetentnejše strani. Tudi druge nadučiteljske službe v okolici Ljubljane, ki bodo šele razpisane — so če oddane, in slavni c. kr. deželni šolski svet stori najbolje, da jih odda sploh kar brez razpisa. Vsaj ne bo po nepotrebnem odiral za kronice že itak slabo plačano učiteljstvo!

—r— **Poročil se je** dne 17. t. m. tovariš Fran Starman iz Kuteževega pri Ilirski Bistrici z gdč. Milko Jakšetičevo iz Podgraj v Istri. Iskreno čestitamo!

—r— **Iz seje c, kr. okrajnega šolskega sveta v Litiji** dne 12. oktobra 1910. 1. Rešita se končno dve disciplinarni preiskavi. 2. Predlaga se več učiteljskih oseb v pomaknjenje v višji plačilni razred. 3. Neki učiteljski osebi se prošnja za denarno podporo priporočljivo odstopi c. kr. dež. šol. svetu. 4. Reši se prošnja nekega suplenta za povišek remuneracije. 5. Nadučitelju Jankotu Škrbincu se izreče zahvala in priznanje za njegovo delovanje v šoli in kot 26letnemu udu okrajnega šolskega sveta.

Splošni vestnik.

Odlikovanje.* Naslov ravnatelja je podelilo naučno ministrstvo c. kr. okrajnemu šolskemu nadzorniku g. Frančišku Gaberšku in voditelju mestne nemške deške ljudske šole, g. Teodorju Valenti. — Ministrsko priznanje za mnogoletno, jako uspešno službovanje je prejel g. Anton Razinger, učitelj na II. mestni deški lj. šoli v Ljubljani. Čestitamo!

Gg. poverjenike Slovenske Šolske Matice, ki še niso pobrali letošnje članarine, prosimo, da store to čim preje, da bo mogoče pripraviti za tisk imenik članov. — Učiteljstvo, oziroma šolska vodstva ljubljanske okolice opominjamo, da je g. Janko Žirovnik odložil poverjeništvo; zato naj vsak, ki želi biti član S. Š. M., pošlje članarino naravnost matičnemu blagajniku, nadučitelju Jakobu Dimniku v Ljubljano. — Nekateri ljubljanski člani tudi še niso uplačali letošnje članarine!

Učiteljska gospodarska in kreditna zadruga. Kakor poročajo listi, so štajerski tovariši osnovali „Učiteljsko gospodarsko in kreditno zadrugo.“ Mi nismo bili o tem nič obveščeni, pa tudi vodstvo „Zaveze“ — kolikor nam je znano — nič ne ve o tej ustanovitvi. Zato na razna vprašanja, ki nam dohajajo od več strani, ne moremo dati nobenega odgovora. Obrnite se na štajersko „Zvezo“, morda vam tam povedo kaj več!

Roditeljski sestanek v Cerkljah pri Krškem bo v nedeljo, dne 23. t. m. ob 3. uri popoldne. Vzpored: 1. „Vzroki neuspehov pri vzgoji“. Predava tov. učitelj A. Lomšek, 2. „Škodljivost opojnih pijač“. Predavanje, združeno s skioptiškimi slikami, tov Ed. Bohinec. — Sosednje p. n. učiteljstvo ter prijatelji šole se vabijo najvljudneje k obilni udeležbi.

O koleri. Predavanje, ki ga je v „Mestnem domu“ v Ljubljani priredila „Akademija“, je bilo poučno in zanimivo. Predaval je o koleri gosp. dr. pl. Bleiweis-Trsteniški. V spretnem gladko tekočem, jasnem in lahko razumljivem prostem prednašanju je gosp. predavatelj uvodoma podal kratko zgodovino kolere, kako je pred dobrimi 90. leti prvič prišla v Evropo in kako je kasneje ponovno morila v velikih epidemijah. Kolere ne raznaša zrak, pač pa jo raznaša okužena voda ali pa neposredna dotika z okužencem. Provzroča jo poseben bacil ali vibrijon, če je prišel v človeško črevo, kjer se z veliko hitrico razširi in provzroči, da se črevo vname. Posledica je, da nastopi huda driska, združena z bljuvanjem. Kolere se varujemo s previdnostjo: paziti je zlasti na telesno čistočo, zlasti na čistočo rok, s katerimi najlaglje zanesemo bacile v usta, odkoder pridejo v želodec. Oprezni moramo biti pri rabi vode, ki jo je najbolje uporabljati kuhano. V Ljubljani se okuženja potom vode ni bati, ker je ljubljanski vodovod tehniško in zdravstveno izborno urejen. Vsak sumljiv slučaj treba nemudoma javiti oblasti, da ukrene vse potrebno. Strahu ni treba, ako ravnamo previdno. — Zanimiva izvajanja so pojasnovale dobro izvršene skioptične podobe in pa risbe na tabli. Občinstva je bilo pri predavanju nenavadno mnogo,

* Po pomoti v zadnji številki izostalo. Uredn.